
KEN

2023-2027

RAPORT

JAKOŚCI KSZTAŁCENIA W SZKOLE DOKTORSKIEJ

Interdyscyplinarna Szkoła Doktorska

Uniwersytet Bielsko-Bialski

Nazwa i siedziba szkoły doktorskiej

Interdyscyplinarna Szkoła Doktorska

Okres ewaluacji

1.10.2019–11.05.2025

Nazwa podmiotu prowadzącego szkołę doktorską

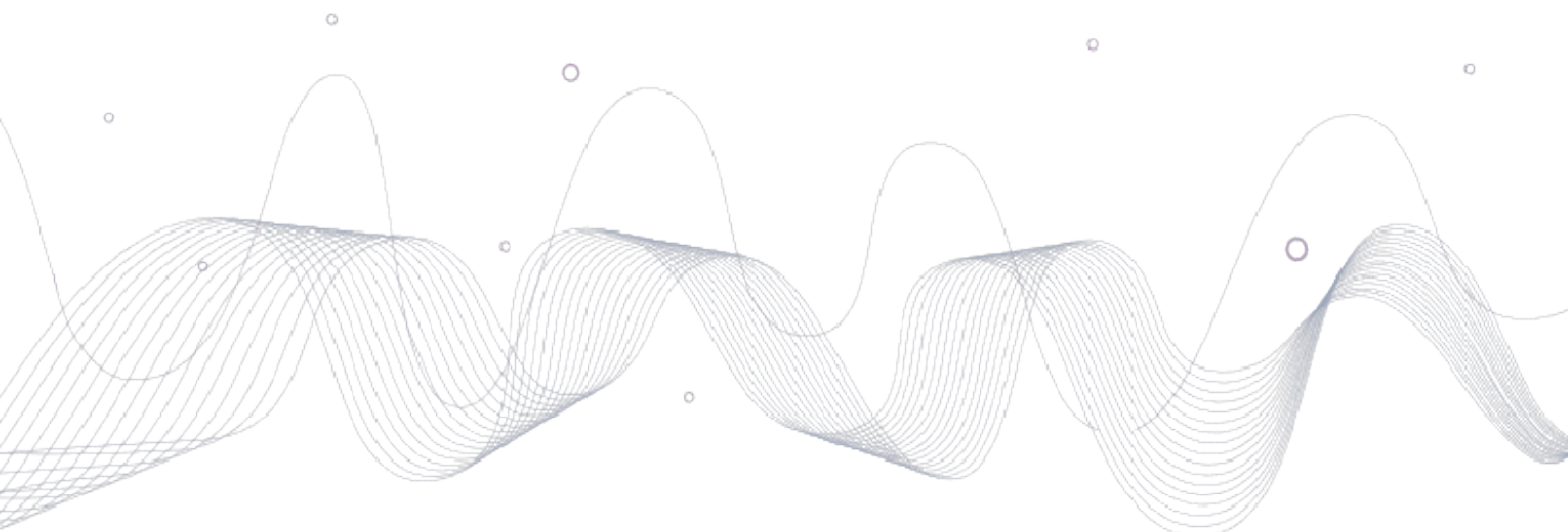
Uniwersytet Bielsko-Bialski

Podmioty współprowadzące szkołę doktorską (gdy jest prowadzona wspólnie)

-

Data sporządzenia raportu

23.07.2025

Skład zespołu oceniającego:

Przewodniczący:

Wojciech Guz

Sekretarz:

Katarzyna Krot

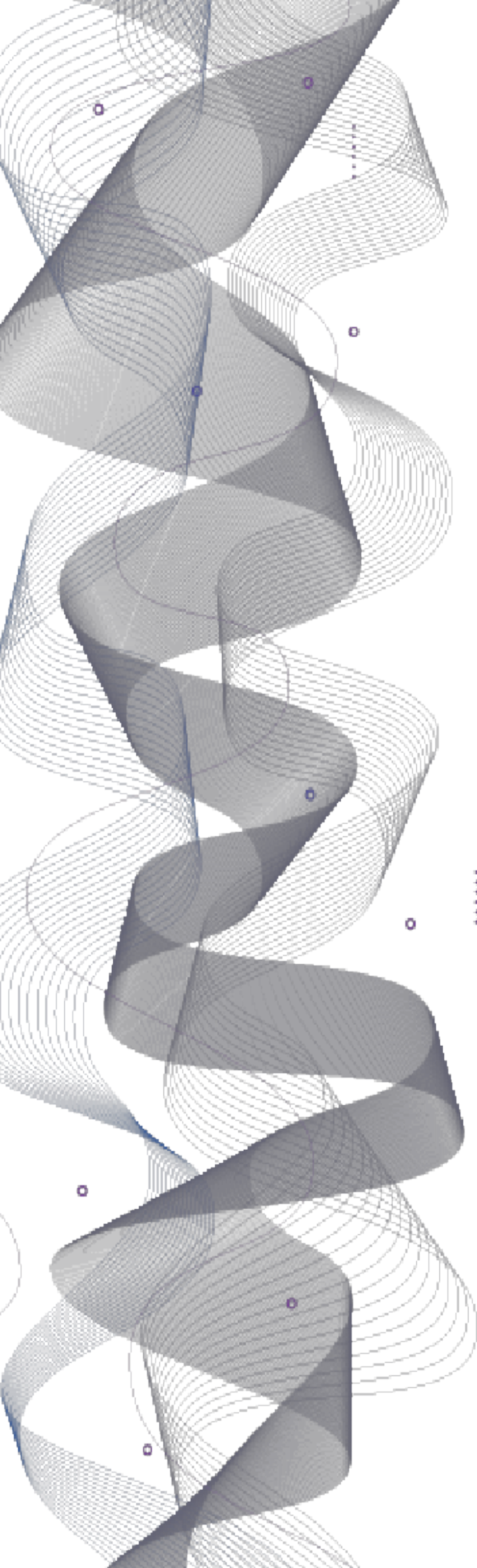
Członkowie:

Monika Jakubus

Hubert Gojżewski

Michał Klimczyk

Wioletta Adamus-Białek

SPIS TREŚCI

I. Ogólne informacje o szkole doktorskiej	5
II. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	7
III. Współpraca podmiotu z samorządem doktorantów	9
IV. Informacje dotyczące szkoły doktorskiej, do których odnoszą się kryteria ustawowe	11
V. Opinia końcowa i rekomendacje	31
VI. Ocena i uzasadnienie	35

I. OGÓLNE INFORMACJE O SZKOLE DOKTORSKIEJ

Nazwa szkoły	Interdyscyplinarna Szkoła Doktorska
Data utworzenia	2019
Data rozpoczęcia kształcenia w szkole doktorskiej	1.10.2019
Podmiot współpracujący przy prowadzeniu kształcenia (nie chodzi o podmioty współtworzące szkołę doktorską)	Uniwersytet Bielsko-Bialski
Dziedzina/dziedziny nauki lub sztuki, w której prowadzone jest kształcenie	Dziedzina nauk humanistycznych (od: 01-01-2018) Dziedzina nauk inżynieryjno-technicznych (od: 01-01-2018) Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu (od: 01-01-2018) Dziedzina nauk społecznych (od: 01-01-2018)
Dyscyplina/dyscypliny naukowe lub artystyczne, w których prowadzone jest kształcenie	językoznawstwo (od: 01-01-2018) literaturoznawstwo (od: 01-01-2018) informatyka techniczna i telekomunikacja (od: 01-01-2018) inżynieria materiałowa (od: 01-01-2018) inżynieria mechaniczna (od: 01-01-2018) inżynieria środowiska, górnictwo i energetyka (od: 01-01-2018) inżynieria lądowa, geodezja i transport (od: 11-11-2022) nauki o zdrowiu (od: 01-01-2018) nauki o zarządzaniu i jakości (od: 01-01-2018) pedagogika (od: 01-01-2018)
Nazwa/zakres programu kształcenia	ISD - Literaturoznawstwo ISD - inżynieria mechaniczna ISD - inżynieria materiałowa ISD - językoznawstwo ISD - nauki o zarządzaniu i jakości ISD - inżynieria lądowa, geodezja i transport ISD - Pedagogika ISD - inżynieria Środowiska, Górnictwo i Energetyka ISD - Informatyka Techniczna i Telekomunikacja
Liczba osób prowadzących zajęcia	37
Liczba doktorantów odbywających kształcenie w szkole doktorskiej (według stanu na dzień 4.06.2025)	32

Liczba promotorów sprawujących opiekę nad przygotowaniem rozpraw doktorskich (wg stanu na dzień 4.06.2025)	25
Liczba promotorów pomocniczych sprawujących opiekę nad przygotowaniem rozpraw doktorskich (wg stanu na dzień 4.06.2025)	16

II. INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Zespół Oceniający odbył wizytację w siedzibie Interdyscyplinarnej Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu Bielsko-Bialskiego w dniach 09-10.10.2025 r. Zespół pracował w pełnym składzie powołanym przez Komisję Ewaluacji Nauki, tj.:

dr hab. Wojciech Guz – przewodniczący
dr hab. Katarzyna Krot – sekretarz
prof. dr hab. Monika Jakubus
dr hab. Wioletta Adamus-Białek
dr hab. inż. Hubert Gojżewski
mgr. inż. Michał Klimczyk

Wizytacja obejmowała zarówno spotkania z przedstawicielami uczelni, szkoły doktorskiej, doktorantów, jak i analizę dokumentacji dostarczonej przez ISD. Spotkania zostały przeprowadzone zgodnie z wcześniej ustalonym szczegółowym harmonogramem, który ze stosownym wyprzedzeniem wysłano do ISD i uzyskano jego akceptację. Z uwagi na szereg kwestii poruszanych w trakcie spotkań czas niektórych z nich został wydłużony, co zaznaczono poniżej. Harmonogram przedstawiał się następująco (z uwzględnieniem przedłużonych czasów spotkań):

09.10.2025:

☒ 9:00 - 10:00: Spotkanie z dyrektorem Szkoły Doktorskiej i władzami rektorskimi
☒ 10:15 - 13:15: (przedłużenie o 30 min.) Spotkanie z zespołem przygotowującym raport samooceny, administracją i Radą Naukową Szkoły Doktorskiej
☒ 13:45 - 16:15: (przedłużenie o 30 min.) Analiza indywidualnych planów badawczych, sylabusów, oraz dokumentacji oceny śródkresowej, zasad rekrutacji, wyników anonimowych ankiet oceniających jakość kształcenia; analiza listy osiągnięć doktorantów.

10.10.2025

☒ 9:00 - 10:30: (przedłużenie o 30 min.) Spotkanie z prowadzącymi zajęcia w ISD, opiekunami naukowymi i przedstawicielami Rad Naukowych Dyscyplin reprezentowanych w ISD
☒ 10:30 - 11:30: Spotkanie z doktorantami i Radą Samorządu Doktorantów
☒ 11:30 - 11:45: Spotkanie podsumowujące Zespołu Oceniającego
☒ 11:45 - 12:15: Spotkanie końcowe z Dyrektorem Szkoły Doktorskiej i Rektorem nadzorującym Szkołę Doktorską.

Dla Zespołu Oceniającego stworzono dogodne warunki pracy w siedzibie Uniwersytetu Bielsko-Bialskiego. Władze Szkoły pozostawały do dyspozycji ZO przez cały okres trwania wizytacji, służąc pomocą w każdej kwestii. Spotkanie z prowadzącymi zajęcia w ISD, opiekunami naukowymi i przedstawicielami Rad Naukowych Dyscyplin oraz spotkanie z doktorantami i Radą Samorządu Doktorantów odbyły się bez obecności władz ISD. W każdym ze spotkań wzięła udział reprezentatywna grupa wybranych przedstawicieli społeczności akademickiej, odpowiednio do charakteru danego spotkania. Wszystkie spotkania odbyły się spokojnej atmosferze, z dużym zaangażowaniem i aktywnością poszczególnych grup reprezentujących

środowisko akademickie ISD, co umożliwiło ZO pozyskanie stosownych informacji oraz zrozumienie specyfiki i charakteru ocenianej szkoły.

III. WSPÓŁPRACA PODMIOTU Z SAMORZĄDEM DOKTORANTÓW

Współpracę podmiotu z samorządem doktorantów należy ocenić pozytywnie wobec wysokiego poziomu wzajemnej satysfakcji z występujących relacji, na co duży wpływ ma względnie kameralny charakter ewaluowanej szkoły doktorskiej oraz bliskie i partnerskie relacje pomiędzy kadrą a doktorantami. Doktoranci są członkami gremiów Uczelni zarówno w zakresie ustawowym, jak i poza nim.

Samorząd we współpracy z Władzami przeprowadza raz w roku ankietyzację, w której doktoranci mogą wziąć udział dobrowolnie. W ankiecie w skali 1-5 ocenić można: „program szkolenia”, wykładowców prowadzących zajęcia, współpracę z promotorami, współpracę z radą dyscypliny, procedurę rekrutacji, pomoc kierownictwa Interdyscyplinarnej Szkoły Doktorskiej (ISD) w realizacji pracy doktorskiej, procedury związane z zaliczeniem roku, procedurę „oceny okresowej” doktorantów oraz szansę zakończenia prac nad rozprawą doktorską w perspektywie 6 lat od momentu rozpoczęcia kształcenia. Dodatkowo, ankietę można opatrzyć komentarzem słownym, w którym podaje się sugestie dot. możliwych do poruszenia zagadnień – wsparcia finansowego, sposobu prowadzenia przedmiotów, propozycji zasad wsparcia.

Konstrukcję ankiety należy ocenić pozytywnie, jako poruszającą niezbędne zagadnienia oraz pozostawiającą pole otwartej wypowiedzi. Wskazać należy jedynie na konieczność stosowania w ankiecie właściwych pojęć oraz zalecić badanie możliwości zakończenia prac nad rozprawą doktorską w terminie podstawowym (4 lata), a nie przedłużonym (6 lat). Ponadto, Ankieta składa się z tabeli ze skalą 1 – 6, przy czym 6 oznacza „nie mam zdania”, co może być mylące z perspektywy odbiorców.

Na podstawie wyników badań ankietowych ISD podjęła działania rozwojowe takie, jak wprowadzenie przedstawicieli Samorządu do posiedzeń komisji ocen śródokresowych oraz rekrutacyjnych. W raportach z ankietyzacji zawarto wiele innych wniosków dot. potrzeb doktorantów, których przykładów wdrożenia nie przedstawiono.

ISD przedstawiła dokumentację potwierdzającą realizację ustawowych kompetencji samorządu doktorantów w zakresie uzgodnienia kandydatury na Dyrektora ISD, uzgadniania treści regulaminu szkoły oraz opiniowania programu kształcenia. Samorząd może wnioskować o środki finansowe do Dyrektora ISD. ISD zapewnia dodatkowe mechanizmy wsparcia finansowego, które na wniosek doktorantów przyznaje Rada ISD.

ISD nie zapewnia Samorządowi możliwości realizacji ustawowych kompetencji dot. podziału środków przeznaczonych na sprawy doktorantów, dysponowania środkami finansowymi przez

samorząd doktorantów, wyrażania opinii dotyczącej kryteriów oceny okresowej pracowników, uzgodnienia kandydatury na funkcję prorektora właściwego do spraw doktorantów.

Zalecenia:

1. zapewnienie Samorządowi Doktorantów możliwości realizacji ustawowych kompetencji w zakresie:
 - a. podziału środków przeznaczonych przez Uczelnię na sprawy doktorantów (budżetu spraw doktorantów),
 - b. zapewnienia środków finansowych, którymi Samorząd Doktorantów będzie dysponował w ramach swojej działalności (budżetu samorządu doktorantów),
 - c. wyrażania opinii dotyczącej kryteriów oceny okresowej pracowników,
 - d. uzgodnienia z samorządem powołania osoby do pełnienia funkcji kierowniczych, do których zakresu obowiązków należą sprawy doktorantów – także w zakresie właściwego prorektora;
2. prowadzenie okresowych szkoleń dla kadry zarządzającej oraz doktorantów z zakresu prawa szkolnictwie wyższym i nauce;
3. dokonywanie przeglądów procedur i aktów wewnętrznych pod kątem zgodności z prawem;
4. wdrażanie wniosków płynących z prowadzonego badania opinii doktorantów;
5. dostosowanie pojęć w ankiecie doktoranckiej do nomenklatury ustawowej i regulaminowej (dot. np. pojęć „ocena okresowa”, „program szkolenia”) oraz zwiększenie przestrzeni na komentarz słowny i poprawę skali ankiety w kontekście jej jednoznaczności (obecnie: 6 – „nie mam zdania”);
6. badanie oceny szans zakończenia prac nad pracą doktorską w terminie podstawowym, a nie przedłużonym.

IV. INFORMACJE DOTYCZĄCE SZKOŁY DOKTORSKIEJ, DO KTÓRYCH ODNOSZĄ SIĘ KRYTERIA USTAWOWE

- **Adekwatność programu kształcenia oraz indywidualnych planów badawczych do efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK oraz ich realizacja:**
Adekwatność programu kształcenia oraz Indywidualnego Planu Badawczego (IPB) do efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 Polskiej Ramy Kwalifikacji oparta jest o 5 różnych płaszczyzn, szczegółowo opisanych w Rozporządzeniu Ministra Edukacji i Nauki w sprawie ewaluacji jakości kształcenia w szkole doktorskiej (Dz. U. 2021, poz. 1847), zwanym dalej "Rozporządzeniem". Dane zaprezentowane w Raporcie Samooceny ISD działającej przy Uniwersytecie Bielsko-Bialskim (UBB) nie w pełnym wymiarze są z nimi zbieżne i adekwatne.

Odnosząc się do kryteriów szczegółowych można stwierdzić, że generalnie program kształcenia ISD zapewnia adekwatność efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK. Program kształcenia poprzez szeroką gamę przedmiotów do wyboru umożliwia realizację interdyscyplinarności procesu kształcenia w Szkole.

Od 2023 r. dla ISD opracowano jeden spójny program kształcenia dla doktorantów reprezentujących 10 różnych dyscyplin w ramach 4 Modułów. W załączonym do Raportu Samooceny Programie Kształcenia zostały zawarte ogólne założenia i zasady kształcenia. Znajdują się tam zajęcia obligatoryjne, jak i fakultatywne, przy czym realizacja tych ostatnich dokonywana jest na podstawie decyzji/wyboru większości doktorantów. Zajęcia realizowane są przede wszystkim w języku polskim. Efekty uczenia (Rozdział III Programu Kształcenia) zostały opracowane dla każdego Modułu oddzielnie. Nie jest to właściwe ujęcie, tym bardziej że macierz pokrycia efektów uczenia jest opracowana dla poszczególnych dyscyplin w obrębie 4 Modułów. Aby uzyskać transparentność powinno się efekty uczenia opracować dla poszczególnych dyscyplin. W ramowy program zajęć wpisana jest dydaktyka (Moduł 3), jak i uczestnictwo doktorantów w seminariach naukowych/wykładach profesorów wizytujących (Moduł 4). Zarówno dla dydaktyki, jak i seminariów naukowych zostały przypisane największe liczby godzin, odpowiednio 120 i 210 oraz duże wartości ECTS (8 i 7), co budzi pewne wątpliwości, szczególnie gdy przeanalizujemy niejasny system zaliczenia i weryfikacji uczestnictwa w tego typu zajęciach.

Brakuje harmonogramu seminariów i wykładów prowadzonych przez profesorów wizytujących oraz zasad weryfikacji ich kompetencji. Nie określono również formy ani trybu zaliczenia tych zajęć. Dodatkowo podczas wizytacji ustalono, że udział w konferencjach organizowanych w UBB jest traktowany jako udział w seminarium. Odnotowano również, że wszystkie przedłożone sylabusy wymagają korekty i uzupełnienia o podstawowe informacje, takie jak: kierownik przedmiotu, treści programowe, literatura, forma zaliczenia oraz prawidłowego przyporządkowania treści kształcenia do symboli efektów uczenia się. Sylabusy, podobnie jak inne dokumenty związane z funkcjonowaniem, powinny być upublicznione na stronie ISD.

Powyżej wymienione kwestie obniżają rzetelność procesu doskonalenia programu kształcenia, a co za tym idzie powinny być poprawione w taki sposób, aby być w pełni adekwatnym do efektów uczenia dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK.

Z I rozdziału, §3 Programu Kształcenia wynika, że kształcenie w ISD stwarza warunki do realizacji IPB, a jego przedstawienie w postaci konspektu wraz założeniami jest warunkiem zaliczenia 1 roku. Zapisy powyższe są w zgodzie z art. 201 PSWiN (Dz. U. 2018, poz. 1668). Jednakże analiza IPB wskazuje na brak dbałości w zakresie przygotowania i monitorowania postępów doktorantów w realizacji planów badawczych. Trudno także wiarygodnie ocenić spójność IPB z efektami uczenia się na poziomie 8 PRK. Podczas wizytacji można było dostrzec słabość w przeważającej liczbie IPB, które w swych treściach były lakoniczne, słabo skonstruowane, bez istotnych informacji dotyczących harmonogramu prac badawczych. Nieodpowiednie przygotowanie IPB utrudnia ich weryfikację i monitorowanie realizacji postępów w danym zakresie, stawiając pod znakiem zapytania prawidłowość kompleksowego kształcenia doktorantów. Brak precyzji w opracowaniu IPB stoi w sprzeczności z zapisami zawartymi w art. 202 PSWiN (Dz. U. 2018, poz. 1668). Uwzględniając powyższe, adekwatność aktywności naukowej doktorantów określonej w IPB do efektów uczenia jest częściowo zadowalająca.

Zalecenia:

1. wprowadzić obowiązkowe zajęcia prowadzone w języku angielskim;
2. wprowadzić jednolity wzór IPB z uwzględnieniem obowiązku podania m. in. celów badawczych, metodyki, szczegółowego harmonogramu;
3. wprowadzić jednolity wzór sylabusu przedmiotów;
4. opracować efekty uczenia dla dyscyplin;
5. zweryfikować program kształcenia, tak aby uwzględniał plan/harmonogram wykładów profesorów wizytujących;
6. doprecyzować informację o warunkach zaliczenia, co do formy prowadzenia i ilości godzin zajęć dydaktycznych.

- **Sposób weryfikacji efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK:**

Zgodnie z Rozporządzeniem, kryteria szczegółowe oceny sposobu weryfikacji efektów uczenia się to:

- a) dostępność i jednoznaczność zasad weryfikacji,
- b) transparentność i rzetelność procesu weryfikacji,
- c) rzetelność procesu doskonalenia sposobów weryfikacji.

Zasady weryfikacji dostępne są na stronie internetowej ISD (wraz załącznikiem). Ponadto zgodnie z deklaracją z Raportu Samooceny zasady weryfikacji efektów uczenia się są omawiane przez Dyrektora ISD podczas bezpośrednich cyklicznych spotkań z doktorantami. Zatem dostępność zasad weryfikacji należy ocenić pozytywnie.

Proces weryfikacji efektów uczenia się w ISD odbywa się podczas całego procesu kształcenia, co jest potwierdzone w corocznie składanych przez doktorantów raportach, m.in. IPB, sprawozdanie z realizacji zajęć dydaktycznych, sprawozdanie z postępów w pracy naukowej, raportu do oceny śródkresowej oraz raportu końcowego doktoranta ISD, co jest jednocześnie warunkiem wszczęcia postępowania o nadanie stopnia doktora (załącznik nr 5).

Wieloetapowość tego procesu pozwala stwierdzić, że charakteryzuje się on rzetelnością.

Ogólną koncepcję ostatniego etapu procesu weryfikacji efektów uczenia się wyjaśnia dość dobrze Załącznik nr 5 (powołanie i tryb pracy dyscyplinowej komisji weryfikującej). Znajdują się jednak także pewne niejasności. Zgodnie z przedstawionymi na stronie internetowej informacjami, efekty uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK weryfikowane są na podstawie:

- ☒ dokumentów złożonych przez kandydata (wniosek o wszczęcie postępowania; dokumenty potwierdzające uzyskanie kwalifikacji; inne dokumenty, które według kandydata pozwalają ocenić jego wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne)
- ☒ egzaminu z dyscypliny naukowej odpowiadającej tematyce rozprawy doktorskiej
- ☒ egzaminu uzupełniającego z innej dyscypliny naukowej i egzaminu z języka nowożytnego, o ile kandydat nie przedstawił certyfikatu zaświadczenia lub innego dokumentu potwierdzającego znajomość języka obcego na poziomie B2 – przeprowadzanych w przypadku trybu eksternistycznego,
- ☒ rozmowy z kandydatem.

Podczas gdy pierwsze dwa punkty są w miarę jasne, dokumentacja ISD nie przedstawia żadnych dodatkowych informacji na temat egzaminu uzupełniającego (pkt 3) oraz rozmowy z kandydatem (pkt 4), w związku z czym kryteria jednoznaczności zasad weryfikacji i transparentności procesu weryfikacji należy ocenić jako tylko częściowo spełnione.

Zasady weryfikacji wydają się być też inne dla różnych dyscyplin, w których prowadzone jest

kształcenie. W uzupełnieniach do raportu samooceny wskazano, że „każda dziedzina, a konkretnie każda z dyscyplin, stawia swoje wymagania dotyczące spełnienia poszczególnych efektów kształcenia doktoranta. Elastyczny system kształcenia pozwala na indywidualne dostosowanie się doktoranta prowadzonego przez promotora do wymagań rad dyscyplin związanych ze spełnieniem kwalifikacji na poziomie 8 PRK”. Należy zwrócić uwagę na to, aby wymagania wszystkich dyscyplin odnosiły się do wspólnych zasad weryfikacji i jednolicie odpowiadały poziomowi 8 PRK.

Jeśli chodzi o rzetelność procesu weryfikacji, należy zwrócić uwagę, że zarówno raport samooceny jak i wzór wniosku składanego przez doktoranta, zawierają niefortunne sformułowania, z których wynika, że doktorant sam sobie poświadcza spełnienie ustawowych wymagań, w tym uzyskanie efektów uczenia się:

„Mając na uwadze treść art. 186 ust. 1 pkt 1-3 i 5 lub 186 ust. 2 ustawy, stwierdzam, iż spełniam ustawowe wymogi formalne do nadania stopnia doktora”

„Mając na uwadze treść charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 Polskiej Ramy Kwalifikacji,[...] stwierdzam, iż osiągnęłam/osiągnąłem wszystkie efekty uczenia się zdefiniowane w ww. rozporządzeniu.” (załącznik nr 5, wzór wniosku nr 1)

W Raporcie Samooceny dość szczegółowo został opisany proces doskonalenia sposobów weryfikacji efektów uczenia się w ISD. Niestety można zauważyć, że część tych sposobów luźno związana jest z doskonaleniem zasad weryfikacji. Natomiast na pewno dobrym posunięciem jest modernizacja formularza IPB i uzupełnienie go o bardziej szczegółowe informacje dotyczące „terminów i kosztów realizacji poszczególnych przedsięwzięć w trakcie realizacji pracy doktorskiej.

Zalecenia:

1. klarowne opisanie całości procesu weryfikacji efektów uczenia się w odpowiednich aktach wewnętrznych;
2. doprecyzowanie informacji nt. wszystkich składowych procesu weryfikacji, w szczególności „egzaminu uzupełniającego z innej dyscypliny naukowej” oraz „rozmowy z kandydatem” (czy inną składową tego procesu jest uzyskanie wymaganych zaliczeń i zdanie egzaminów w całości toku kształcenia? – to też należy doprecyzować);
3. ujednolicenie ogólnych zasad weryfikacji efektów uczenia się dla wszystkich dyscyplin, w których prowadzone jest kształcenie;
4. usunięcie/zmianę sformułowań w aktach wewnętrznych, z których wynika, że doktorant sam sobie poświadcza spełnienie ustawowych wymagań, w tym uzyskanie efektów uczenia się;
5. bieżący monitoring sposobu weryfikacji efektów uczenia się i podejmowanie prób doskonalenia go;
6. przygotowanie anglojęzycznej wersji dokumentów odnoszących się do sposobu weryfikacji

efektów uczenia się.

- **Kwalifikacje nauczycieli akademickich lub pracowników naukowych prowadzących kształcenie w szkole doktorskiej:**

Sposób doboru kadry dydaktycznej, w tym analiza jej dorobku naukowego oraz aktywności naukowej, do zakresu prowadzonego kształcenia doktorantów wymaga poprawy. Przedłożone dokumenty w raporcie Samooceny ISD UBB, jak i te wydane Zespołowi Oceniającemu (ZO) do wglądu w trakcie wizytacji, wskazują na etapowość procesu doboru kadry zaangażowanej w kształcenie doktorantów. W procesie tym Dyrektor Szkoły wybiera prowadzących według dorobku naukowego oraz tematyki zajęć, a następnie rekomenduje kandydatury Radzie Naukowej ISD UBB, informując o swoim wyborze Dziekanów. Nie wiadomo jednak jakie kryteria są brane pod uwagę przy doborze poszczególnych wykładowców; brakuje informacji m.in. o zgodności wykształcenia z prowadzonymi zajęciami, o doświadczeniu zawodowym, czy o stosownych uprawnieniach (certyfikaty, kursy pedagogiczne, szkolenia dydaktyczne). Nie wiadomo również czy przy ocenie dorobku naukowego i aktywności naukowej uwzględniane są takie parametry jak: liczba publikacji naukowych (punktacja MNISW, Impact Factor, ilość cytowań, indeks Hirscha); udział w projektach badawczych, grantach, konferencjach; promotorstwo prac dyplomowych czy wpływ badań na rozwój dyscypliny lub praktyki zawodowej.

Działania na rzecz rozwoju zawodowego kadry dydaktycznej, promotorów, w tym pomocniczych, wymagają intensyfikacji. W ISD UBB nie ma widocznych praktyk mobilizujących rozwój kadry prowadzącej zajęcia i promotorów. Kadra dydaktyczna jest zaangażowana w działalność społeczną i popularyzację nauki w sposób ograniczony. Co do zasady, brak jest stałej współpracy ISD UBB z zagranicznymi wykładowcami, w tym o międzynarodowej renomie, którzy w systematyczny sposób mogliby prowadzić seminaria i/lub wykłady tematyczne.

Działania podejmowane przez ISD UBB w celu weryfikacji kwalifikacji kadry dydaktycznej, promotorów, w tym pomocniczych, są umiarkowane. ISD UBB deklaruje, że weryfikacja kwalifikacji następuje w wiarygodny i rzetelny sposób poprzez realizowanie hospitacji zajęć oraz ich ankietyzację. Takie podejście do oceny kwalifikacji kadry akademickiej, jak i poziomu prowadzonych zajęć jest pozytywnie postrzegane i akceptowane przez społeczność doktorantów. Niezależnie od tego, ZO nie uzyskał informacji o wpływie wyników ankiet oraz hospitacji zajęć na zmianę i /lub podwyższenie standardów nauczania. Ocena skuteczności nauczania i umiejętności pracy z doktorantami powinna także obejmować ewaluację tworzenia nowoczesnych, innowacyjnych i aktywizujących metod nauczania, czego ZO również nie odnotował. Doktoranci podkreślają przychylność i wsparcie ze strony kadry dydaktycznej oraz kadry techniczno – administracyjnej UBB. ISD UBB wdraża i hołduje układowi „mistrz – uczeń”, co wpisuje się w kameralny system kształcenia w przedmiotowej szkole doktorskiej. ISD UBB deklaruje, że nie odnotowano sytuacji spornych między doktorantami a kadrami dydaktyczną, w tym także z promotorami i promotorami pomocniczymi.

Zalecenia:

1. opracować i wdrożyć transparentne kryteria doboru kadry dydaktycznej;
2. wprowadzić wsparcie i monitoring naukowej i pozanaukowej aktywności kadry

- dydaktycznej, promotorów i promotorów pomocniczych ;
3. zainicjować i rozwinąć dobre praktyki akademickiej wymiany celem pozyskania zagranicznych wykładowców;
 4. opracować i wprowadzić system informacji zwrotnej po hospitacji i ankietyzacji zajęć dydaktycznych.

- **Jakość procesu rekrutacji:**

Odnosnie do pierwszego szczegółowego kryterium ewaluacji stwierdzono, że częściowo jest ono spełnione. Jakość i dostępność informacji oraz aktów prawa wewnętrznego, dotyczących funkcjonowania ISD jest wystarczająca, aby zapoznać się z wymaganiami jakie stawiane są kandydatom do ISD, przedstawiony jest program kształcenia, niezbędne dokumenty jakie musi składać kandydat, a następnie doktorant na różnych etapach postępowania lub kształcenia. Nie są jednak łatwo dostępne wszystkie akty prawne związane z funkcjonowaniem ISD. Brakuje jednoznacznych kryteriów powoływania komisji rekrutacyjnych (w dokumentacji ISD komisje rekrutacyjne składają się od 3 do 8 członków) a dokumenty, które to regulują są niespójne. W każdej komisji rekrutacyjnej Dyrektor ISD pełni funkcję członka, jednocześnie wydając później decyzje o nieprzyjęciu kandydata. Kształcenie odbywa się jedynie w języku polskim, co ogranicza rekrutację cudzoziemców. W związku z powyższym ZO rekomenduje:

1. opublikowanie na stronie ISD wszystkich aktualnych dokumentów lub linków do stron, gdzie się znajdują w odniesieniu do wszystkich procedur ISD, uchwał i zarządzeń rektora;

2. określenie jasnych kryteriów powołania komisji rekrutacyjnej włącznie z określeniem liczby członków komisji jak i ich kwalifikacjami oraz uprawnieniami. Komisja rekrutacyjna z upoważnienia Rektora powinna mieć prawo do rozstrzygnięcia o przyjęciu kandydata do ISD, które następuje przez wpis na listę doktorantów. Dyrektor ISD może uczestniczyć w tej procedurze jako przewodniczący lub członek komisji. Jednakże, jeżeli Dyrektor chce wydawać decyzje administracyjnie o odmowie przyjęcia (co jest możliwe tylko z upoważnienia rektora), nie może być jednocześnie członkiem komisji rekrutacyjnej. Udział w komisji oznaczałby bowiem udział w rozpoznawaniu sprawy w pierwszej instancji, co wyłącza go z możliwości podpisania decyzji administracyjnej (art. 24 § 1 pkt 5 KPA);

3. wprowadzenie zasady, zgodnie z którą przyszły promotor lub promotor pomocniczy nie bierze udziału w ocenie kandydata na swojego doktoranta;

4. przygotowanie wszystkich dokumentów dotyczących rekrutacji w języku angielskim.

W zakresie dostępności, jednoznaczności i otwartego charakteru zasad rekrutacji do ISD oraz terminowości publikacji tych zasad stwierdzono, że kolejne kryterium szczegółowe nie zostało w pełni spełnione, podobnie jak w przypadku kryterium szczegółowego: Sposób przeprowadzania konkursu, o którym mowa w art. 200 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Procedury opisane w dokumentach i publikowane na stronie ISD dotyczą jasnego opisu procedury rekrutacji oraz oceny kandydatów do momentu rozmowy kwalifikacyjnej i przygotowania list rankingowych. Kolejne etapy postępowania rekrutacyjnego nie są publikowane, nie sformalizowano warunków dalszego postępowania, a w szczególności warunków i kryteriów przyjęcia do ISD oraz limitów przyjęć do ISD. Oferta ISD wskazuje na możliwość realizacji pracy doktorskiej w tej dyscyplinie, która ogłosiła listę tematów prac badawczych. W odpowiedzi na to ogłoszenie powoływane są komisje

rekrutacyjne dla danej dyscypliny. Zgodnie z opisaną procedurą komisja rekrutacyjna przyznaje punkty kandydatom na podstawie zweryfikowanych kwalifikacji przedstawionych w złożonych dokumentach i rozmowy kwalifikacyjnej, po czym przygotowywane są listy rankingowe kandydatów. Kolejne etapy postępowania rekrutacyjnego nie są opisane w procedurach i zależą od decyzji Dyrektora ISD. Listy rankingowe są przekazywane na posiedzenie Rady Naukowej ISD, która głosuje za przyjęciem lub odrzuceniem poszczególnych kandydatów na podstawie opinii Dyrektora ISD, który referuje kwalifikacje poszczególnych kandydatów. Średnio do ISD przyjmowanych jest 6 doktorantów rocznie, tylko dla wybranych dyscyplin. Niezależnie od uzyskanej liczby punktów kandydata. Ogłoszenie rekrutacji do ISD w danej dyscyplinie i przekazanie listy rankingowej kandydatów nie wiąże się z uruchomieniem procesu kształcenia w danej dyscyplinie. W związku z powyższym ZO rekomenduje, aby w procedurach i regulaminie rekrutacji:

1. określić warunki formalne jakie kandydat musi spełnić, aby przejść do kolejnego etapu oceny merytorycznej. Podczas oceny merytorycznej zaleca się określenie minimalnej liczby punktów, jaka musi być osiągnięta przez kandydata, aby zakwalifikować go do przyjęcia;
2. określić limit przyjęć doktorantów do ISD w danym roku akademickim, w danej dyscyplinie, która ogłasza rekrutację;
3. uwzględnić wymóg przygotowania przez komisje rekrutacyjne list rankingowych kandydatów z przypisaną liczbą punktów i wskazaniem tych kandydatów, których komisja rekomenduje do przyjęcia zgodnie z limitem przyjęć i uzyskaną liczbą punktów. W przypadku przyjęcia kandydata do ISD – które następuje przez wpis na listę doktorantów, a więc ma charakter wewnętrznego rozstrzygnięcia uczelni – komisja rekrutacyjna może podpisać takie rozstrzygnięcie z upoważnienia Rektora;
4. opracować i opublikować jasne kryteria i warunki przyjęcia kandydata do ISD. Warunkiem przyjęcia powinno być spełnienie wymogów formalnych i osiągnięcie miejsca na liście rankingowej w zakresie określonego limitu przyjęć (na podstawie liczby punktów uzyskanych w postępowaniu rekrutacyjnym);
5. uwzględnić możliwość przyjęcia kandydatów z listy rezerwowej innej dyscypliny, jeżeli limit miejsc dla doktorantów w danej dyscyplinie nie zostanie wypełniony lub kandydaci nie spełnią warunków formalnych lub merytorycznych (minimalna liczba punktów). Wypełnienie limitu miejsc przez kandydatów z innych dyscyplin będzie możliwe tylko na wniosek danej komisji rekrutacyjnej do Dyrektora ISD;
6. jeżeli Dyrektor ISD nie akceptuje rekomendacji komisji rekrutacyjnej, powinien wskazać uzasadnienie merytoryczne, aby zapewnić zasadę przejrzystości postępowania rekrutacyjnego i prawa kandydata do informacji o przyczynach nieprzyjęcia. Należy przemyśleć udział

Dyrektora ISD w komisji rekrutacyjnej. W przypadku odmowy przyjęcia, która stanowi decyzję administracyjną Rektora (od której przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy), decyzję podpisuje Rektor lub inna osoba upoważniona, ale nie członek komisji. W tym przypadku, jeżeli Dyrektor uczestniczy w postępowaniu pierwszoinstancyjnym to podlega wyłączeniu na podstawie art. 24 § 1 pkt 5 KPA i nie może wydawać decyzji o nieprzyjęciu;

7. wydawać kandydatom pisemne decyzje o nieprzyjęciu do ISD w czasie do 2 tygodni od zakończenia rekrutacji, w takim samym czasie jak listy przyjętych doktorantów;

8. przygotować i opublikować w aktach prawnych ISD i na stronie internetowej procedurę odwoławczą kandydatom, którzy nie zostali przyjęci do ISD;

9. ZO podkreśla, że w związku z polityką finansową i strategią rozwoju naukowego UBB rekrutacja do ISD może odbywać się tylko dla wybranych dyscyplin, ale z odpowiednio wcześniejszym ogłoszeniem oferty kształcenia w danej dyscyplinie i tylko dla tych dyscyplin powołanymi komisjami rekrutacyjnymi w danym roku akademickim. Informacje te powinny być łatwo dostępne dla kandydatów i ogłoszone na stronie internetowej ISD UBB nie później niż 6 miesięcy przed rozpoczęciem rekrutacji.

W przypadku kryterium szczegółowego „Sposób uwzględniania podczas rekrutacji potrzeb osób z niepełnosprawnościami” stwierdzono, że ISD dostosowuje warunki przestrzenne dla osób z niepełnosprawnością ruchową a osoby z niedosłuchem mogą korzystać z lektorów języka migowego. ISD wprowadza narzędzia pomagające osobom z innymi niepełnosprawnościami oraz na bieżąco reaguje na pojawiające się indywidualne potrzeby związane z ograniczeniami zdrowotnymi.

W przypadku kryterium szczegółowego „Sposób weryfikacji predyspozycji kandydatów do prowadzenia działalności naukowej” należy stwierdzić, że jest ono spełnione. Podczas rozmowy kwalifikacyjnej kandydaci są oceniani na podstawie pomysłu naukowego, sposobu prezentacji, dorobku naukowego i perspektyw rozwoju kandydata. Członkowie komisji rekrutacyjnej mają odpowiednio dobrane parametry, aby zweryfikować predyspozycje kandydata do dalszego rozwoju naukowego.

Kryterium szczegółowe „Rzetelność działań podejmowanych przez podmiot w celu doskonalenia procesu rekrutacji” jest spełnione tylko częściowo. Nowy regulamin ISD wzbogacono o procedurę rekrutacji cudzoziemców, poszerzono ofertę kształcenia do 10 dyscyplin. W historii działalności ISD odnotowano jednak dwa odwołania – jeden wniosek umorzono, po rozmowie kandydata z Dyrektorem ISD. Nie sporządzono jednak żadnego dokumentu wyjaśniającego to zdarzenie, nieznana jest przyczyna odwołania ani odniesienie się podmiotu do zasadności podtrzymania decyzji. Drugie odwołanie procedowano ze względu na zgłaszane wnioski kandydata o wyjaśnienie przyczyn nieprzyjęcia do ISD, a

decyzję o nieprzyjęciu kandydat otrzymał dopiero na wniosek. Dwa odnotowane przypadki i ich dalsza historia wskazują, że nie jest opracowana procedura odwoławcza, a decyzje o nieprzyjęciu nie wskazują na ich jednoznaczne uzasadnienie. Dodatkowo odnotowane skargi dotyczące dyskryminacji powinny przyjąć procedurę wyjaśniającą w postępowaniu dyscyplinarnym, nie zostały jednak one wyjaśnione w dalszym postępowaniu i zakończone odpowiedzią Dyrektora ISD o podtrzymaniu zaskarżonej decyzji. W związku z tym rekomenduje się:

1. jasne opracowanie procedury odwoławczej oraz opracowanie jasnych kryteriów decydujących o nieprzyjęciu do ISD;
2. w odpowiedzi na odwołanie kandydatów należy umieszczać uzasadnienie o nieprzyjęciu do ISD.

- **Jakość opieki naukowej lub artystycznej i wsparcia w prowadzeniu działalności naukowej:**
Załączony do Raportu Samooceny Regulamin Interdyscyplinarnej Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu Bielsko-Bialskiego (Uchwała Nr 1903/02/VIII/2025 Senatu Uniwersytetu Bielsko-Bialskiego z dnia 18 lutego 2025 roku) określa zasady powoływania oraz zmiany promotorów i promotorów pomocniczych. Przez pierwsze lata funkcjonowania ISD o powołaniu i zmianie promotora decydowały Rady Dyscyplin Naukowych a Dyrektor Szkoły pełnił rolę opiniodawczą. W roku 2025 (Uchwała Nr 1903/02/VIII/2025 Senatu Uniwersytetu Bielsko-Bialskiego z dnia 18 lutego 2025 roku) sytuacja zmieniła się, bowiem to Dyrektor ISD jednoosobowo podejmuje decyzje związane powoływaniem i zmianą promotorów i promotorów pomocniczych, a Rada Dyscypliny Naukowej ma funkcję opiniodawczą. Powody tej zmiany są niejasne.

Wybór promotorów i promotorów pomocniczych jest kluczową kwestią decydującą o skuteczności i jakości kształcenia w ISD oraz determinującą charakter relacji pomiędzy opiekunem naukowym a doktorantem. Stąd, jak wskazano w Raporcie Samooceny, odpowiednia Rada Dyscypliny Naukowej dokonuje oceny merytorycznej i organizacyjnej realizacji tematów zaproponowanych przez potencjalnych promotorów.

ISD dba o jakość relacji pomiędzy doktorantem a promotorem, zamieszczając we wspomnianym Regulaminie precyzyjne wytyczne dotyczące obowiązków promotora. Ponadto w Raporcie Samooceny wskazano, że dodatkowo ocena jakości współpracy promotorów z doktorantami dokonywana jest na podstawie badań ankietowych przeprowadzanych wśród doktorantów, hospitacji zajęć, czy terminowości obron prac doktorskich. Promotorzy są także zobowiązani do podpisania oświadczenia o bezstronności i bezinteresowności relacji z doktorantem. Wszystkie opisane działania wydają się być wystarczające do zadbania o wysoką jakość relacji pomiędzy doktorantami a promotorami. ZO miał jednak wątpliwości co do faktycznej skuteczności sposobów identyfikowania trudności we współpracy pomiędzy doktorantami a promotorami. Pytania zawarte w ankiecie raczej pozornie badają opinie doktorantów na temat jakości relacji z promotorami (nieprecyzyjne i zbyt ogólne sformułowania). Ponadto, pomimo zawartej w Regulaminie ISD deklaracji, że wyniki badania są przedmiotem dyskusji na posiedzeniu Rady ISD, podczas wizytacji ZO nie zdołał uzyskać informacji, jakiego typu działania naprawcze będące reakcją na głosy doktorantów zostały wdrożone. Warto jednak podkreślić, że podczas spotkania ZO z doktorantami wyjątkowo pozytywnie oceniali oni swoją współpracę z promotorami wskazując na ich ponadprzeciętne zaangażowanie, chęć pomocy, otwartość i oferowane wsparcie. Według deklaracji Dyrektora ISD do tej pory nie było sytuacji konfliktowych, dlatego też nie zostały podjęte działania ani stworzone procedury na wypadek konfliktu pomiędzy promotorem/ISD a doktorantem.

Zgodnie z deklaracją władz oraz zapisami w Regulaminie ISD sposób funkcjonowania ISD jest zgodny z zasadami odpowiedzialności społecznej oraz otwartości na osoby ze szczególnymi potrzebami obowiązującymi w całym Uniwersytecie Bielsko-Bialskim.

Jak dotychczas ISD w niewielkim stopniu oferuje doktorantom wsparcie w działalności naukowej ze strony specjalistów zatrudnionych poza UBB.

Zalecenia:

1. dokonać zmian w pytaniach kwestionariuszowych, tak aby faktycznie badały jakość relacji i sposób funkcjonowania ISD;
2. opracować strategię pozyskiwania specjalistów zatrudnionych poza UBB i rozwoju współpracy z nimi;
3. stworzyć procedury rozwiązywania konfliktów w ISD;
4. zmodernizować system doskonalenia jakości opieki naukowej.

- **Rzetelność przeprowadzania oceny śródkresowej:**

Zgodnie z Regulaminem ISD obowiązującym w okresie ewaluacji, podstawą oceny jest raport doktoranta oraz autoreferat opisujący realizację IPB. Ocena śródkresowa składa się z oceny **szeroko rozumianego rozwoju doktoranta (wiedzy i umiejętności)** oraz postępów w realizacji IPB. Takie rozwiązanie należy uznać jako niezgodne z założeniami ustawy. Ocena śródkresowa dotyczy realizacji IPB, a nie merytorycznej oceny rozwoju doktoranta. W związku z tym, kryteria oceny śródkresowej przyjęte w ISD należy określić jako niewłaściwe i nieobiektywne. Ponadto kryteria te nie są jednoznaczne - nie wskazują precyzyjnie, jakie przesłanki decydują o ocenie pozytywnej lub negatywnej.

Zgodnie z Regulaminem ISD, decyzje o dopuszczeniu doktoranta do oceny śródkresowej podejmuje Dyrektor, co nie ma uzasadnienia w ustawie. Dodatkowo zasady oceny śródkresowej nie są ogólnodostępne w języku angielskim.

Zasady oceny śródkresowej nie są sformułowane jednoznacznie – nie zawierają m. in. regulacji związanych z kluczowymi terminami.

Zgodnie z regulaminem ISD, ocena śródkresowa przeprowadzana jest przez komisję ewaluacyjną, w skład której wchodzi 5 przedstawicieli reprezentujących dyscyplinę naukową, w której przygotowywana jest rozprawa doktorska, wskazanych przez Radę Dyscypliny Naukowej, w tym co najmniej 2 samodzielnych pracowników naukowych, 1 przedstawiciel Rady ISD UBB, oraz 1 osoba posiadająca stopień doktora habilitowanego lub tytuł profesora w dyscyplinie, w której przygotowywana jest rozprawa doktorska, niebędąca pracownikiem UBB.

Skład komisji przeprowadzającej ocenę śródkresową jest niezgodny z ustawą, która stanowi, iż: ocena śródkresowa jest przeprowadzana przez komisję, w skład której wchodzi 3 osoby. W związku z powyższym, nie jest możliwa ocena spełnienia wymogu dot. kompetencji komisji przeprowadzającej ocenę śródkresową (wymóg ten odnosi się do składu 3-osobowego).

Oceny śródkresowe doktorantów odbywają się we wrześniu, co pozwala stwierdzić, że oceny śródkresowe są przeprowadzane terminowo.

Biorąc pod uwagę sformułowane powyżej zastrzeżenia co do zgodności zasad przeprowadzania oceny śródkresowej z założeniami ustawy, sposób jej przeprowadzenia należy ocenić negatywnie.

W ramach działań rozwojowych ISD zapewniła możliwość udziału w ocenie przedstawiciela samorządu doktorantów jako obserwatora, co należy ocenić pozytywnie. Działania podejmowane przez ISD w celu doskonalenia procesu przeprowadzania oceny śródkresowej należy ocenić jako nierzetelne ze względu na fakt, iż nie umożliwiły one zidentyfikowania

oczywistych niezgodności z założeniami ustawy.

Zalecenia:

1. dostosowanie kryteriów oceny śródkresowej do założeń ustawy – ocena powinna dotyczyć wyłącznie realizacji indywidualnego planu badawczego;
2. jednoznaczne sformułowanie zasad i kryteriów oceny śródkresowej poprzez wskazanie terminów związanych z procedurą oceny oraz jakie przesłanki decydują o otrzymaniu oceny pozytywnej albo negatywnej;
3. dostosowanie składu komisji dokonującej oceny śródkresowej do założeń ustawy – poprzez powoływanie składu 3-osobowego o kompetencjach określonych w ustawie;
4. usunięcie z Regulaminu ISD przepisów umożliwiających niedopuszczenie doktoranta do oceny śródkresowej przez Dyrektora Szkoły;
5. prowadzenie okresowych szkoleń dla kadry zarządzającej oraz doktorantów z zakresu prawa w szkolnictwie wyższym i nauce;
6. dokonywanie przeglądów procedur i aktów wewnętrznych pod kątem zgodności z prawem;
7. udostępnienie na stronie internetowej Uczelni Regulaminu Szkoły Doktorskiej w wersji anglojęzycznej.

- **Umiejdzynarodowienie:**

Działania mające na celu umiejdzynarodowienie kadry prowadzącej zajęcia są realizowane w ISD w stopniu umiarkowanym. W ostatnich latach większość kadry dydaktycznej i promotorów zrealizowała krótkoterminowe mobilności naukowe i dydaktyczne na uniwersytetach w Europie (np. Hiszpania, Włochy, Węgry, Grecja, Litwa) i poza nią (np. Turcja) w ramach programu Erasmus+. Kadra jest skuteczna w podtrzymywaniu współpracy dydaktycznej (wymiany akademickie) i badawczej (projekty naukowe) z uniwersytetami w Czechach i na Słowacji, z którymi łączy ją długie więzi współpracy. Ogólny udział kadry dydaktycznej i promotorów w procesie skutecznego pozyskiwania rozpoznawalnych międzynarodowych grantów badawczych jest ograniczony, co jest sygnałem do zwiększenia aktywności w tym zakresie. Obecność kadry dydaktycznej i promotorów w międzynarodowych sieciach, towarzystwach naukowych oraz na konferencjach jest dość widoczna i przyczynia się do budowania międzynarodowej współpracy.

Działania na rzecz umiejdzynarodowienia procesu kształcenia oraz działalności naukowej doktorantów realizowane w ISD wymagają dalszego rozwoju. Aktualnie zagraniczni wykładowcy nie prowadzą zajęć przewidzianych w obowiązkowym programie kształcenia ISD, aczkolwiek doktoranci uczestniczą w wykładach zagranicznych profesorów wizytujących (Modułu 4). ISD prowadzi niewielką część przedmiotów w j. angielskim, przy czym podkreśla aspiracje do sukcesywnego zwiększania liczby przedmiotów prowadzonych w tym języku. Moduły kształcenia w ISD obejmują w części komponenty internacjonalizacji. W analizowanych IPB elementy umiejdzynarodowienia są w większości zawężone do udziału w konferencjach i publikacji prac, co wymaga rozszerzenia o chociażby krótkoterminowe staże zagraniczne czy aplikowanie o granty międzynarodowe z udziałem doktorantów. Wsparcie doktorantów o ubieganie się o granty naukowe jest realizowane przez biuro do spraw naukowych uczelni. Biblioteka Główna UBB zapewnia doktorantom dostęp do komercyjnych baz danych i czasopism naukowych, zdalnie i na miejscu.

Szkoła doktorska ma zasoby, aby być gotową na uwzględnianie i spełnianie potrzeb doktorantów-cudzoziemców. Z uwagi na lokalny charakter ISD, np. powiązanie realizacji części prac doktorskich z przedsiębiorstwami przemysłowymi usytuowanymi obrębie Bielska-Białej, ISD nie jest aktualnie silnie ukierunkowana na pozyskiwanie kandydatów na doktorantów z zagranicy. Mimo iż kontakt z ISD w j. angielskim jest możliwy, a komisje rekrutacyjne są gotowe rekrutować kandydatów z zagranicy, to strona internetowa, zasady i tryb przyjmowania, regulamin szkoły, program kształcenia oraz inne stosowne akty prawne ISD są sporządzone tylko w j. polskim). W ISD kształci się jeden doktorant będący cudzoziemcem, co stanowi zauważalny krok w kierunku zwiększenia udziału doktorantów zagranicznych w programie i realizacji prac doktorskich na UBB.

Rozpoznawalność szkoły doktorskiej za granicą i skuteczność działań w tym kierunku jest dostrzegalna, ale wymaga poprawy. UBB prowadzi w mediach społecznościowych skuteczną kampanię w zakresie promocji uczelni. Jej pozytywny wizerunek jest budowany poprzez bieżące informowanie o sukcesach studentów, doktorantów i pracowników, jednakże głównie w j. polskim. Aktualnie ISD nie prowadzi sformalizowanego procesu utrzymywania i śledzenia

losów zawodowych swoich absolwentów; jest to realizowane na poziomie kontaktów osobistych absolwent-promotor.

Zalecenia:

1. poszerzenie stałej współpracy badawczej oraz dydaktycznej w celu zwiększenia stopnia umiędzynarodowienia kadry prowadzącej zajęcia;
2. zwiększenie ukierunkowania na elementy umiędzynarodowienia w procesie kształcenia i działalności naukowej doktorantów;
3. wprowadzenie mechanizmów motywacyjnych dla doktorantów w celu intensyfikacji aktywności związanej z aplikowaniem o projekty badawcze, w tym międzynarodowe;
4. wprowadzenie przystosowań umożliwiających przyjęcie do ISD doktorantów-cudzoziemców oraz większe uwzględnienie ich potrzeb, np. strona internetowa, zasady i tryb przyjmowania doktorantów, regulamin szkoły, program kształcenia oraz inne stosowne akty prawne w ISD wymagają tłumaczenia na język angielski;
5. poszerzenie akcji promocyjnej ISD w j. angielskim o możliwość realizowania doktoratów przez cudzoziemców.

- **Skuteczność kształcenia doktorantów:**

Skuteczność kształcenia doktorantów jest ważnym elementem pozwalającym na ocenę efektywności instytucjonalnej szkoły doktorskiej, którą należy rozpatrywać w 5 różnych płaszczyznach, szczegółowo opisanych w Rozporządzeniu. Statystyki podane w Raporcie Samooceny ISD UBB wskazują na częściowo zadowalającą skuteczność kształcenia doktorantów, bowiem udział procentowy osób, które uzyskały stopień doktora po ukończeniu kształcenia w ogólnej liczbie doktorantów, którzy ukończyli kształcenie w ISD w okresie objętym ewaluacją stanowił 21,5% (3 osoby z 14). Można przypuszczać, że udział ten ulegnie zwiększeniu do 50%, ponieważ z danych podanych przez ISD wynika, że kolejne 4 osoby złożyły już prace i zachodzi wysokie prawdopodobieństwo sfinalizowania procedury i uzyskania przez nie stopnia doktora. Wskazane powyżej wartości są konsekwencją nieterminowego składania prac do Rad Dyscyplin Naukowych, co na obecną chwilę dotyczy 7 osób, które przekroczyły podstawowy termin złożenia pracy doktorskiej. Według ZO, ISD powinna uruchomić procedury naprawcze w tym zakresie, celem zwiększenia mobilizacji doktorantów do terminowego składania rozpraw doktorskich.

Poziom osiągnięć naukowych doktorantów, nie został zawarty w Raporcie Samooceny ISD, ale w trakcie wizytacji taka dokumentacja została dostarczona. Po zapoznaniu się z nią, generalnie można pozytywnie ocenić poziom osiągnięć naukowych doktorantów. Niemniej należy podkreślić, że nie w każdej dyscyplinie można odnotować znaczący wpływ prowadzonych badań na rozwój danej dyscypliny oraz zwiększenie jakości badań naukowych. Generalnie brakuje syntetycznego zestawienia osiągnięć badawczych w trakcie kształcenia doktorantów obejmującego chociażby takie podstawowe dane jak: liczba publikacji (np. w czasopiśmie z listy MEIN, WoS, Scopus); udział w konferencjach; składane i realizowane projekty i granty badawcze; patenty i wdrożenia.

ISD umożliwia doktorantom dokonanie oceny jakości kształcenia poprzez anonimowe ankiety dotyczące szeroko rozumianego kształcenia i funkcjonowania Szkoły w strukturach Uniwersytetu. Wdrożenie takich procedur należy uznać za dobrą praktykę, spełniającą wymogi Rozporządzenia. Jednakże brak jest informacji o wpływie tychże ankiet na skuteczność kształcenia doktorantów, zwłaszcza w zakresie ich wykorzystania przez podmiot w celu doskonalenia procesu kształcenia. Brak jest raportów z regularności i jakości spotkań z promotorem, efektywności tych kontaktów i wsparcia ze strony promotora.

ISD także nie zaprezentowała danych dotyczących monitoringu karier zawodowych doktorantów. Jest to o tyle istotne, że prowadzenie takich działań pozwala na ocenę czy struktura kształcenia ISD wspiera sukces doktorantów, ich satysfakcję oraz pozycję zawodową po uzyskaniu stopnia doktora. W tym zakresie Szkoła powinna opracować i uruchomić odpowiedni system, tak aby spełnić wymagania ewaluacji jakości kształcenia w nawiązaniu do zapisów zawartych w Rozporządzeniu.

Zalecenia:

1. wdrożyć system monitoringu karier zawodowych absolwentów;

2. utworzenie paneli jakości kształcenia doktorantów z udziałem promotorów i ekspertów zewnętrznych celem poprawy terminowości składania prac;
3. wprowadzić obowiązkowy system informacji zwrotnej wynikającej z przeprowadzonych ankiet;
4. opracować i udostępnić szczegółową bazę osiągnięć doktorantów mających wpływ na rozwój danej dyscypliny (portfolio doktoranta);
5. zwiększyć mobilizację doktorantów do terminowego składania rozpraw doktorskich;
6. w zakresie osiągnięć naukowych, w szczególności mających związek z aktywnością uwzględnioną w IPB, zwiększyć mobilizację tych doktorantów, którzy poziomem swoich osiągnięć odstają od pozostałych.

V. OPINIA KOŃCOWA I REKOMENDACJE

Biorąc pod uwagę całościową analizę funkcjonowania Interdyscyplinarnej Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu Bielsko-Bialskiego, w świetle wymagań określonych w Rozporządzeniu, Zespół Oceniający wystawia **pozytywną ocenę** jakości kształcenia w Szkole. Jednocześnie Zespół wskazuje na konieczność **przeprowadzenia kolejnej ewaluacji w terminie 2 lat** od dnia, w którym uchwała Komisji Ewaluacji Nauki dotycząca niniejszej oceny stanie się ostateczna. Stanowisko Zespołu wynika ze stwierdzenia nieprawidłowości stojących w sprzeczności zarówno z prawem, jak i stosowaną praktyką. Zalecenia wskazane przez ZO powinny być wdrożone w najbliższym czasie, a ich realizacja pozwoli ISD spełnić szczegółowe kryteria oceny określone w Rozporządzeniu.

Zalecenia Zespołu przedstawione są zbiorczo poniżej, wraz ze wskazaniem kryterium oceny, którego dotyczą:

Zalecenia dot. współpracy z Samorządem:

KS_1 zapewnienie Samorządowi Doktorantów możliwości realizacji ustawowych kompetencji w zakresie:

- a. podziału środków przeznaczonych przez Uczelnię na sprawy doktorantów (budżetu spraw doktorantów),
 - b. zapewnienia środków finansowych, którymi Samorząd Doktorantów będzie dysponował w ramach swojej działalności (budżetu samorządu doktorantów),
 - c. wyrażania opinii dotyczącej kryteriów oceny okresowej pracowników,
 - d. uzgodnienia z samorządem powołania osoby do pełnienia funkcji kierowniczych, do których zakresu obowiązków należą sprawy doktorantów – także w zakresie właściwego prorektora,
- KS_2 prowadzenie okresowych szkoleń dla kadry zarządzającej oraz doktorantów z zakresu prawa szkolnictwie wyższym i nauce,

KS_3 dokonywanie przeglądów procedur i aktów wewnętrznych pod kątem zgodności z prawem,

KS_4 wdrażanie wniosków płynących z prowadzonego badania opinii doktorantów,

KS_5 dostosowanie pojęć w ankiecie doktoranckiej do nomenklatury ustawowej i regulaminowej (dot. np. pojęć „ocena okresowa”, „program szkolenia”) oraz zwiększenie przestrzeni na komentarz słowny i poprawę skali ankiety w kontekście jej jednoznaczności (obecnie: 6 – „nie mam zdania”),

KS_6 badanie oceny szans zakończenia prac nad pracą dokorską w terminie podstawowym, a nie przedłużonym.

Zalecenia dot. kryterium 1:

K1_1 wprowadzić obowiązkowe zajęcia prowadzone w języku angielskim;

K1_2 wprowadzić jednolity wzór IPB z uwzględnieniem obowiązku podania m. in. celów badawczych, metodyki, szczegółowego harmonogramu;

K1_3 wprowadzić jednolity wzór sylabusu przedmiotów;

K1_4 opracować efekty uczenia dla dyscyplin;

K1_5 zweryfikować program kształcenia, tak aby uwzględniał plan/harmonogram wykładów profesorów wizytujących;

K1_6 doprecyzować informację o warunkach zaliczenia, co do formy prowadzenia i ilości godzin zajęć dydaktycznych.

Zalecenia dot. kryterium 2:

K2_1 klarowne opisanie całości procesu weryfikacji efektów uczenia się w odpowiednich aktach wewnętrznych;

K2_2 doprecyzowanie informacji nt. wszystkich składowych procesu weryfikacji, w szczególności „egzaminu uzupełniającego z innej dyscypliny naukowej” oraz „rozmowy z kandydatem”;

K2_3 ujednolicenie ogólnych zasad weryfikacji efektów uczenia się dla wszystkich dyscyplin, w których prowadzone jest kształcenie;

K2_4 usunięcie/zmianę sformułowań w aktach wewnętrznych, z których wynika, że doktorant sam sobie poświadcza spełnienie ustawowych wymagań, w tym uzyskanie efektów uczenia się;

K2_5 bieżący monitoring sposobów weryfikacji efektów uczenia się i podejmowanie prób doskonalenia go;

K2_6 przygotowanie anglojęzycznej wersji odpowiednich dokumentów.

Zalecenia dot. kryterium 3:

K3_1 opracować i wdrożyć transparentne kryteria doboru kadry dydaktycznej;

K3_2 wprowadzić wsparcie i monitoring naukowej i pozanaukowej aktywności kadry dydaktycznej, promotorów i promotorów pomocniczych;

K3_3 zainicjować i rozwinąć dobre praktyki akademickiej wymiany celem pozyskania zagranicznych wykładowców;

K3_4 opracować i wprowadzić system informacji zwrotnej po hospitacji i ankietyzacji zajęć dydaktycznych.

Zalecenia dot. kryterium 4:

K4_1 udostępnić na stronie ISD wszystkie aktualne procedury, uchwały i zarządzenia rektora związane z funkcjonowaniem ISD;

K4_2 określić jasne kryteria powołania komisji rekrutacyjnej włącznie z liczbą członków komisji jak i ich kwalifikacjami oraz uprawnieniami;

K4_3 ustalić rolę Dyrektora ISD w procesie rekrutacji – Dyrektor jako członek komisji bez możliwości wydawania decyzji administracyjnych lub wykluczenie Dyrektora z komisji rekrutacyjnej;

K4_4 Wprowadzenie zasady, zgodnie z którą przyszły promotor lub promotor pomocniczy nie bierze udziału w ocenie kandydata na swojego doktoranta;

K4_5 przygotować wszystkie dokumenty dotyczące rekrutacji w języku angielskim;

K4_6 określić warunki formalne jakie kandydat musi spełnić, aby przejść do kolejnego etapu oceny merytorycznej. Wskazane, aby określić minimalną liczbę punktów, jaka musi być osiągnięta przez kandydata, aby zakwalifikować go do przyjęcia do ISD;

K4_7 określić limit przyjęć doktorantów do ISD w danym roku akademickim, w danej dyscyplinie;

K4_8 wprowadzić do postępowania rekrutacyjnego przygotowanie list rankingowych kandydatów z przypisaną liczbą punktów i wskazaniem tych kandydatów, których komisja rekomenduje do przyjęcia zgodnie z limitem przyjęć i uzyskaną liczbą punktów;

K4_9 opracować i opublikować jasne kryteria i warunki przyjęcia kandydata do ISD. Warunkiem przyjęcia powinno być spełnienie wymogów formalnych i osiągnięcie miejsca na liście rankingowej w zakresie określonego limitu przyjęć na podstawie liczby punktów uzyskanych w postępowaniu rekrutacyjnym;
K4_10 uwzględnić możliwość przyjęcia kandydatów z listy rezerwowej innej dyscypliny, jeżeli limit miejsc dla doktorantów w danej dyscyplinie nie zostanie wypełniony lub kandydaci nie spełnią warunków formalnych lub merytorycznych (minimalna liczba punktów);
K4_11 wydawać decyzje pisemne o nieprzyjęciu do ISD w czasie do 2 tygodni od zakończenia rekrutacji;
K4_12 rekrutacja do ISD może odbywać się tylko dla wybranych dyscyplin, ale z odpowiednio wcześniejszym ogłoszeniem oferty kształcenia i powołanymi komisjami rekrutacyjnymi w danym roku akademickim;
K4_13 opracować procedurę odwoławczą oraz jasne kryteria decydujące o nieprzyjęciu do ISD;
K4_14 odpowiedzi na odwołanie kandydatów powinny zawierać uzasadnienie o nieprzyjęciu do ISD.

Zalecenia dot. kryterium 5:

K5_1 dokonać zmian w pytaniach kwestionariuszowych, tak aby faktycznie badały jakość relacji i sposób funkcjonowania ISD;
K5_2 opracować strategię pozyskiwania specjalistów zatrudnionych poza UBB i rozwoju współpracy z nimi;
K5_3 stworzyć procedury rozwiązywania konfliktów w ISD;
K5_4 zmodernizować system doskonalenia jakości opieki naukowej.

Zalecenia dot. kryterium 6:

K6_1 dostosowanie kryteriów oceny śródkresowej do założeń ustawy – ocena powinna dotyczyć wyłącznie realizacji indywidualnego planu badawczego;
K6_2 jednoznaczne sformułowanie zasad i kryteriów oceny śródkresowej poprzez wskazanie terminów związanych z procedurą oceny oraz jakie przesłanki decydują o otrzymaniu oceny pozytywnej albo negatywnej;
K6_3 dostosowanie składu komisji dokonującej oceny śródkresowej do założeń ustawy – poprzez powoływanie składu 3-osobowego o kompetencjach określonych w ustawie;
K6_4 usunięcie z Regulaminu SD przepisów umożliwiających niedopuszczenie doktoranta do oceny śródkresowej przez Dyrektora Szkoły;
K6_5 prowadzenie okresowych szkoleń dla kadry zarządzającej oraz doktorantów z zakresu prawa szkolnictwie wyższym i nauce;
K6_6 dokonywanie przeglądów procedur i aktów wewnętrznych pod kątem zgodności z prawem;
K6_7 udostępnienie na stronie internetowej Uczelni Regulaminu SD w j. ang.

Zalecenia dot. kryterium 7:

K7_1 poszerzenie stałej współpracy badawczej oraz dydaktycznej w celu polepszenia umiędzynarodowienia kadry;
K7_2 zwiększenie umiędzynarodowienia w procesie kształcenia i działalności naukowej doktorantów;
K7_3 wprowadzenie mechanizmów motywacyjnych dla doktorantów w celu intensyfikacji aktywności związanej z aplikowaniem o projekty badawcze, w tym międzynarodowe;

K7_4 wprowadzenie przystosowań umożliwiających przyjęcie do ISD doktorantów-cudzoziemców oraz większe uwzględnienie ich potrzeb, np. strona internetowa, zasady i tryb przyjmowania doktorantów, regulamin szkoły, program kształcenia oraz inne stosowne akty prawne w ISD wymagają tłumaczenia na język angielski;
K7_5 poszerzenie akcji promocyjnej ISD w j. ang. o możliwość realizowania doktoratów przez cudzoziemców.

Zalecenia dot. kryterium 8:

K8_1 wdrożyć system monitoringu karier zawodowych absolwentów;
K8_2 utworzenie paneli jakości kształcenia doktorantów z udziałem promotorów i ekspertów zewnętrznych celem poprawy terminowości składania prac;
K8_3 wprowadzić obowiązkowy system informacji zwrotnej wynikającej z przeprowadzonych ankiet;
K8_4 opracować i udostępnić szczegółową bazę osiągnięć doktorantów mających wpływ na rozwój danej dyscypliny;
K8_5 zwiększyć mobilizację doktorantów do terminowego składania rozpraw doktorskich;
K8_6 w zakresie osiągnięć naukowych, zwiększyć mobilizację tych doktorantów, którzy poziomem swoich osiągnięć odstają od pozostałych.

VI. OCENA I UZASADNIENIE

Ocena końcowa:
pozytywna

Uzasadnienie:

W oparciu o przedstawiony raport samooceny oraz na podstawie przeprowadzonej wizytacji, Zespół Oceniający stwierdził, że w okresie objętym oceną Interdyscyplinarna Szkoła Doktorska prowadzona przez Uniwersytet Bielsko-Bialski spełnia kryteria ewaluacji w stopniu wystarczającym. Program kształcenia i indywidualne plany badawcze odpowiadają charakterystyce efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 Polskiej Ramy Kwalifikacji. Proces kształcenia jest prowadzony przez wykwalifikowaną kadrę akademicką. Stopień umiędzynarodowienia oraz skuteczność kształcenia doktorantów uznano za zadowalające. Zastrzeżenia zawarte w raporcie z ewaluacji dotyczące niektórych procedur i rozwiązań stosowanych przez ISD mają na celu dalsze doskonalenie działalności Szkoły. W szczególności, współpraca ISD z samorządem doktorantów a także procesy rekrutacji oraz oceny śródkresowej wymagają pewnych korekt, zgodnie z zaleceniami ZO.

Zespół jednocześnie rekomenduje przeprowadzenie kolejnej ewaluacji Szkoły za 2 lata, zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 27 września 2021 r. w sprawie ewaluacji jakości kształcenia w szkole doktorskiej (Dz. U. 2021, poz. 1847).

System Ewaluacji Szkół Doktorskich jest finansowany
ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

KEN

2023-2027

Minister Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

OŚRODEK
PRZETWARZANIA
INFORMACJI
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY